

Oosterse filosofie

Filosofie in India

De spiltijd

- ~600 v.Chr. Ontstaan van de bijbel
- ~600 v.Chr. Filosofie (Griekenland)
- ~600 v.Chr. Siddharta Gautama (India)
- ~600 v.Chr. Confucius (China)
- ~600 v.Chr. Lao Tse (China)
- Tekst: Inleiding “De grote omwenteling” Karen Armstrong

Voor de spiltijd

- Panpsychisme / polytheïsme
- Cyclisch (statisch) wereldbeeld
- Absolute macht heerser

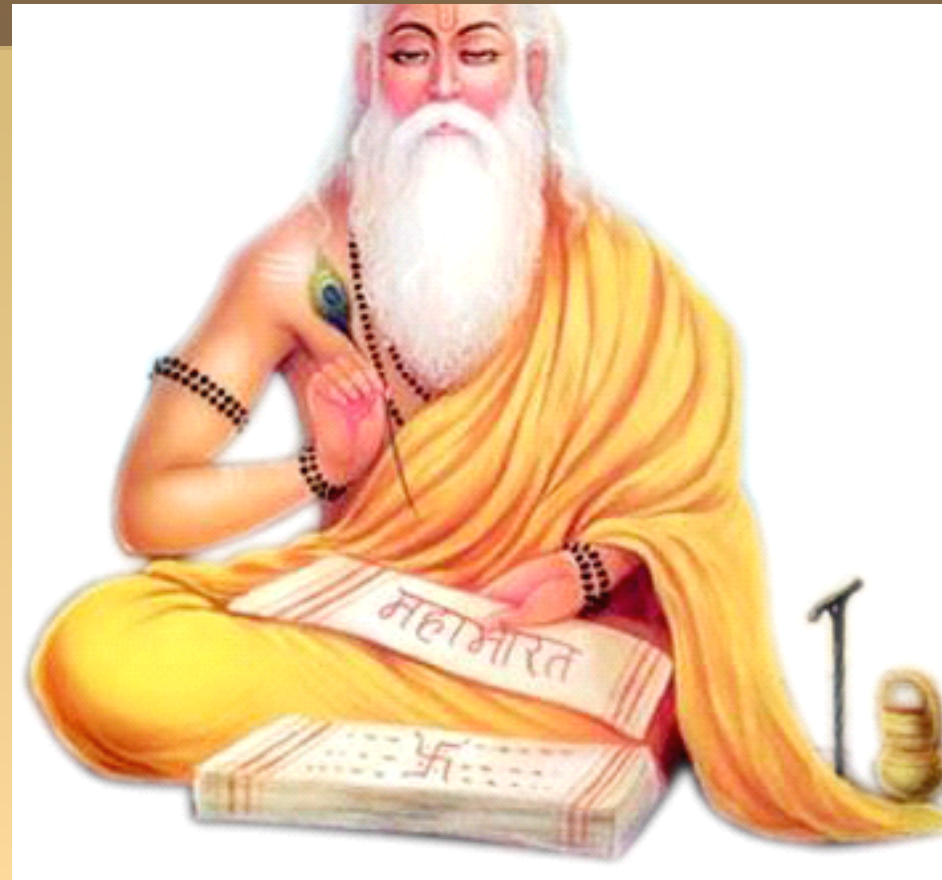
Na de spiltijd

- Principes i.p.v. goden / monotheïsme
- Ethiek / gulden regel
- Lineair wereldbeeld
- Macht heerser aan banden gelegd / democratie
- Filosofie
 - Rede
 - Intuïtie / gevoel
 - Mystiek

Vragen

- Als we zeggen dat filosofie zowel in Europa als in India en China is ontstaan, wat bedoelen we dan met filosofie?
- Wat voor rol heeft die filosofie gespeeld?
- Wat waren het voor mensen die zich met die filosofie hebben bezig gehouden?
- Hoe is de relatie tussen leraren en volgelingen?

Filosofie in India

Filosofie in India

- De vier levensdoelen
- De oudste geschriften
- Mythologie
- Het hindoeïsme
- Andere stromingen
- Boeddhisme

Westerse filosofie

- Vragen:
 - Op welke principes berust de wereld? (metafysica)
 - Hoe moet je denken? (logica)
 - Welke principes moeten je gedrag bepalen? (ethica)
 - Wat is de mens? (antropologie)

Indiase denktrant

- Vier levensdoelen
 - Kâma – genieten
 - Artha – bezit en macht
 - Dharma – religieus en sociaal handelen
 - Moksha – bevrijding
- Geen redeneringen, maar inzichten
- Systematische ordening

De oudste literatuur

- Veda's ~ 1200 v.Chr. (vóór de spiltijd)
 - Rig veda
 - Yajur veda
 - Sama veda
 - Atharva veda
- Oorspronkelijk mantra's (heilige liederen)
- Samhitâ's: rituele voorschriften
- Tekst van / voor brahmanen
- Beschouwd als openbaringen

Veda's

- Later toegevoegd:
 - Brahmana's (religieuze voorschriften)
 - Brahman: drijvende kracht
 - Upanishaden (filosofische verhandelingen)
 - Ontstaan tussen 1000 & 200 v.Chr.
 - Reïncarnatie - karma
 - Âtman (zelf) = brahman

Indiase mythologie

- Klassieke epi: Mahabharata & Ramayana
- MahaBharata (Vyasa, ~ 800 v.Chr.)
 - Vertelt van mensen & goden
 - Vreedzaam samenleven → broederstrijd
 - Oorlog tussen twee geslachten: Pandava & Kaurava
 - Bevat Bhagavad Gita, gesprek tussen prins Arjuna & Krishna, aan het begin van de oorlog
 - Belangrijke inspiratiebron voor hindoes
 - Vaak gereciteerd

Bhagavad Gita

De Bhagavad Gita

- Verteld door secretaris Sañjaya aan koning Dhritarashtra
- Broederstrijd tussen Pandava's en Kaurava's
- Prins Arjuna ziet op tegen de strijd, waarin veel slachtoffers zullen vallen
- Wagenmenner (en god) Krishna wijst op de onvermijdelijkheid ervan
- Biedt een overzicht van de ethische leer (dharma) van het hindoeïsme
- Onderdeel van Mahabharata

Hindoeïsme

- Overkoepelende term voor allerlei religieuze praktijken, bedacht begin 19e eeuw
- Rijkdom aan goden: Vishnu / Krishna, Shiva, Kâli, Ganesha, Hanuman, Lakshmi, ...
- Kastenstelsel (gevolg van karma)
- Centrale noties:
 - Dharma: het juiste handelen
 - Samsâra: gebondenheid aan het aardse
 - Avidyâ: onwetendheid

Hindoeïstische scholen

- Sâmkhya
- Yoga
- Nyâya
- Vaisheshika
- Mîmâmsâ
- Vedânta: "Het doel dat alle veda's stellen, waar alle ontberingen zich op richten, en dat mensen wensen als ze leven in zelfbeheersing, zal ik je kort vertellen, is Aum".

Jainisme

- Vardhamâna (~540 – ~467 v.Chr.)
- Dualisme ziel – lichaam
- Bevrijding van de ziel door ascetisme
- Âhimsa (geweldloosheid) → veganisme
- Syâdvâda (misschien): blinden met olifant
 - Maar: objectieve en onbedwingbare werkelijkheid
- Kevala (bevrijding): eeuwige gelukzaligheid

Boeddhisme

- Stichter: Siddhârthâ Gautama (~563 – ~483 v.Chr.)
- Vier eeuwige waarheden
 - Leven is lijden
 - Lijden veroorzaakt door begeerte
 - Het lijden kan worden opgeheven
 - De uitweg is het achtvoudige pad
 - Juiste begrip, juiste gedachten, juist spreken, juist handelen, juist leven, juiste inspanning, juist bewustzijn, juiste concentratie

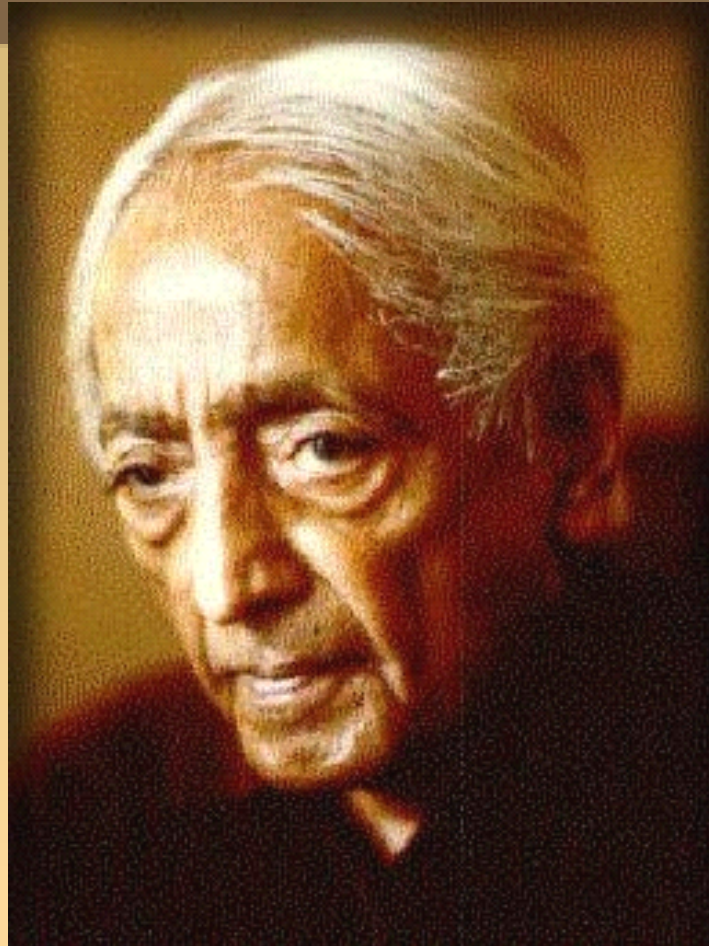
Sikhs

Sikhs

- Guru Nânak (1469 – 1538)
- Monotheïsme
- Moslimrituelen
- Tulband, baardgroei en dolk

Jiddu Krishnamurti

Jiddu Krishnamurti (1895 – 1986)

- Met 12 jaar “Reïncarnatie van de Boeddha”
- Mystieke ervaringen
- Maakte zich los van theosofie
- Veel invloed in het westen
- Socratische toespraken:
 - Kritische zelfwaarneming
 - Bevrijding van het denken
 - “Kaarsen in de zon”

Andere Indiase wijzen in het westen

- Maharishi Mahesh Yogi: transcendente meditatie
- Bhagwan Sri Rajneesh: innerlijke bloei
- Deepak Chopra: verband westerse wetenschap – oosterse spiritualiteit
- ...
- Meestal eigen versies van de oorspronkelijke leer

Vragen

- Is hindoeïsme een religie of een cultuur?
- In hoeverre is het hindoeïsme filosofisch?
- Hoe belangrijk zijn de praktische aspecten (oefeningen, rituelen)?